

Opgave 4 Kiezen voor de oude dag

Het Nederlands pensioenstelsel bestaat uit drie pijlers, die samen de totale uitkering bepalen die iemand ontvangt als hij de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt. De pijlers zijn:

- 1) het staatspensioen (AOW)
- 2) het bedrijfspensioen
- 3) het individueel opgebouwde pensioen

De tweede pijler, het bedrijfspensioen, wordt opgebouwd voor werknemers in loondienst. Werkgevers en werknemers leggen premie in bij pensioenfondsen, die de premies beleggen. Het stelsel van bedrijfspensioenen staat onder andere onder druk door lage beleggingsrendementen. Als gevolg daarvan zijn de bedrijfspensioenuitkeringen in de periode 2014–2018 gelijk gebleven, terwijl de cao-lonen en de consumentenprijzen in diezelfde periode wel zijn gestegen (zie bron 1).

Gebruik bovenstaande tekst.

- 1p **14** Maak onderstaande redenering economisch juist:
Er is de laatste jaren geen sprake geweest van een waardevast bedrijfspensioen, omdat de ... (1) ... waarde van het bedrijfspensioen niet is meegestegen met de ... (2)
Kies uit:
bij (1) nominale / reële
bij (2) cao-lonen / inflatie
- 2p **15** *Gebruik de inleidende tekst en bron 1.*
Toon met een berekening aan dat de koopkracht van de bedrijfspensioenuitkeringen tussen 2014 en 2018 met 4% is gedaald, afgerond op hele procenten.
- 2p **16** Leg uit waarom er bij premie-inleg voor het bedrijfspensioen sprake is van 'ruilen over de tijd' voor de werknemer.

De Sociale Partners (werkgevers- en werknemersorganisaties) werken aan plannen om de premie-inleg voor het bedrijfspensioen flexibeler te verdelen over de werkzame periode: werknemers krijgen keuzevrijheid om de premie-inleg tijdelijk te verhogen of te verlagen. Om hetzelfde eindbedrag te kunnen halen, moet een tijdelijke premieverlaging in een periode gecompenseerd worden door een tijdelijke premieverhoging in een andere periode.

- 2p 17 Licht met een voorbeeld toe dat de keuzevrijheid bij de premie-inleg kan leiden tot keuzes die beter aansluiten bij de levensloop van de deelnemers.

Het plan heeft voordelen, maar er zitten ook risico's aan als de deelnemers niet verplicht kunnen worden om voor een vast eindbedrag te blijven sparen. Uit onderzoek blijkt namelijk dat veel deelnemers dan keuzes maken waarbij ze te weinig pensioen opbouwen. Afhankelijk van het feit of een deelnemer een onder- of overspaarder is, kan een tijdelijke verlaging van de premie-inleg voor het bedrijfspensioen wel of niet risicovol zijn. Om te bepalen of een huishouden tot de onder- of overspaarders behoort, wordt gekeken naar de hoogte van de vervangingsratio.

Underspaarders, overspaarders, gelijksparders en vervangingsratio:

- **Underspaarders** zijn werknemers van wie het besteedbaar inkomen na pensionering naar verwachting¹⁾ lager is dan het besteedbaar inkomen vóór pensionering²⁾.
- **Overspaarders** zijn werknemers van wie het besteedbaar inkomen na pensionering naar verwachting¹⁾ hoger is dan het besteedbaar inkomen vóór pensionering²⁾.
- **Gelijksparders** zijn werknemers van wie het besteedbaar inkomen na pensionering naar verwachting¹⁾ gelijk is aan het besteedbaar inkomen vóór pensionering²⁾.
- **Vervangingsratio** = $\frac{\text{besteedbaar inkomen na pensionering}}{\text{besteedbaar inkomen vóór pensionering}} \times 100\%$

noot 1 De verwachting is gebaseerd op eerder ingelegde premies.

noot 2 Met 'besteedbaar inkomen vóór pensionering' wordt het gemiddelde besteedbare inkomen bedoeld over de gehele periode voor pensionering.

Stel dat een pensioendeelnemer met een besteedbaar inkomen vóór pensionering van € 40.000 een vervangingsratio heeft van 90%.

- 2p 18 Bereken het pensioenbedrag dat deze deelnemer per jaar tekortkomt in vergelijking met een gelijksparder.

bron 1 ontwikkeling consumentenprijzen en cao-lonen in de periode 2010–2018

